

Sorg og omsorgsplan ved dødsfald blandt elever og personale

Behandlet af AMO og SU d.

Sorgberedskab

Handleplan ved dødsfald blandt eleverne

1. Hvis meddelelsen om dødsfaldet kommer til skolen

Hvis meddelelsen om dødsfaldet kommer til skolen, gør Skoleleder/direktør følgende:

- Informerer og udnævner elevens vejleder og elevens kontaktlærer **til nøglepersoner**.
- Evt. involverede lærer/vejleder, som ikke er på arbejde kontaktes telefonisk.
- Informerer skolens øvrige medarbejdere til morgenmøde eller et ekstraordinært møde.
- Fastsætter tidspunktet for meddelelse om dødsfaldet til skolens elever.
- Kontakter Service & Transport lærerne vedr. flagning
- Udarbejder et brev til forældrene på det berørte hold, hvor det forklares, hvad der er sket.

Nøglepersonerne gør følgende:

- Orienterer elevens hold og bliver hos eleverne på holdet.
- Reserverer et passende lokale til eleverne på holdet og andre berørte
- Sørger for evt. mad / drikke fra kantinen
- Sørger løbende for at orientere alle kolleger om, hvad skolen gør, og hvad holdet gør

Før skolen samles hejses flaget på halv uden ceremoni. I samråd med nøglepersonerne på holdene beslutter ledelsen, hvad der skal ske, når skolen samles, hvilke foranstaltninger der skal træffes på holdene, og hvilke ændringer i dagligdagen, der er nødvendige.

2. Hvis du hører om dødsfaldet fra anden side

- Hvis du fra anden side hører om et dødsfald blandt eleverne: ring til skoleleder, uddannelsesleder eller direktør.
- Ledelsen ringer til elevens lærere + vejleder.

3. Mindehøjtidelighed i kantinen

Når skolen er samlet i kantinen, giver skoleleder/uddannelsesleder/direktør meddelelse om dødsfaldet. Efter omstændighederne kan meddelelsen følges af korte mindeord, hvorefter alle rejser sig og mindes den, der er død.

Efter en passende pause meddeler skoleleder/uddannelsesleder eventuelle ændringer i forløbet for resten af dagen. Elever, der stod den afdøde nær, kan slutte sig til holdet i et nærmere angivet lokale.

4. De første timer efter mindehøjtideligheden

På den afdødes hold:

Vejleder og lærere samles straks efter mindehøjtideligheden med den afdødes hold og evt. andre berørte. Der afklares, om den afdøde havde nære venner på andre hold, som skal hentes.

At tage fat på de praktiske ting kan også være forløsende. Følgende ting kunne igangsættes:

- Samle penge ind til buket til de pårørende, skrive kort, gå til blomsterhandleren.
- Tale om, hvem på holdet, der tager kontakt med de pårørende, hvornår og hvordan.
- Tale om holdets deltagelse i begravelsen

Det skal afklares med holdet, hvordan de ønsker at tilbringe resten af dagen. Ofte vil det være en god idé om holdet samles privat / uden for skolen og arrangerer frokost / kaffe el.lign. Husk at orientere kollegerne om holdets beslutning. Brev fra skoleleder sendes med hjem.

På de øvrige hold:

Når man kommer ud på holdene igen efter mindehøjtideligheden, sørger lærerne der står for modulet for, at der gives rimelig tid til at tale om det, der er sket, inden man går videre med det planlagte program. Lærerne skal være opmærksomme på, om der på holdet er enkelte elever, der ser ud til at have behov for særlig støtte. Er disse elever tæt knyttet til den afdøde, kan de tilbydes at være sammen med den afdødes hold.

5. Dagene efter dødsfaldet

I løbet af de første dage efter dødsfaldet aflægger skoleleder besøg i hjemmet for at aflevere en lille buket og for at få afklaret skolens evt. deltagelse i begravelsen. Kontaktlærerne er opmærksomme på, om der kan være behov for fortsatte eller gentagne krisesamtaler på holderne. De orienterer vejlederen og skoleleder om, hvad de selv gør, eller stiller forslag om, hvad skolen kan gøre i forhold til enkelte hold eller elever.

Medmindre der er tale om begravelse i stilhed, har de elever og medarbejdere, der ønsker det, fri til at deltage i begravelsen. Der flages på skolens flagstang efter de for begravelsesdage gældende regler. Skolen sender en officiel båretbuket.

6. Tiden efter begravelsen

Vejleder og lærerne lægger en langsigtet plan for sorgarbejdet på holdet og orienterer skoleleder og uddannelseslederne herom.

Skolens håndtering af dødsfaldet evalueres, og handlingsplanen revideres derefter.

7. Stikord til indholdet af samtalerne

Vejleder / lærere indleder med at forklare, hvad tanken er med samtalen:

- Et dødsfald medfører mange indtryk og reaktioner, som det er vigtigt at snakke om.
- Der skal tid til at snakke, fordi det hjælper én til at fatte det, der er sket.
- Når nogen dør, fyldes vi med følelser og tanker, som gør os kede af det eller bange.
- Ved at tale om det, der er sket, forstår vi bedre andres følelser og kan støtte hinanden.

Vejleder / lærere forbereder eleverne på, at det kan gøre ondt at tale om det, der er sket, men at det vil betyde, at det på længere sigt vil hjælpe til, at det gør mindre ondt.

Der gælder nogle regler for samtalen:

- **Ingen fortæller nogen uden for gruppen, hvad de har hørt andre sige, de har tænkt eller følt.**
- Ingen må bagefter blive kritiseret for, hvad de har sagt, eller hvordan de har reageret.
- Det er helt i orden, at nogen græder eller giver udtryk for vrede over det, der er sket.
- Hver enkelt skal kun tale for sig selv, og det er helt i orden kun at lytte.

Stil f.eks. indledende spørgsmål, som alle i princippet kan svare på:

- Hvor var du, da du hørte, at XX var død?
- Hvornår fik du det at vide?
- Hvordan fik du det at vide?
- Hvordan reagerede du?
- Er der nogen af jer, der ellers har oplevet et dødsfald, der gjorde jer kede af det?

Dette bidrager til at stykke den enkeltes oplevelse sammen, og det skaber en fælles platform for forståelse af det, der er sket. Påtrængende minder, især sanseindtryk, kan være svære at bearbejde. Bl.a. derfor er behovet stort, for korrekt og fyldestgørende information.

Det kan være værdifuldt at tage en runde, hvor hver enkelt elev får lejlighed til at fortælle sin egen historie. F.eks. kan det at fortælle om stærke sanseindtryk være med til at tage brodden af disse indtryk. Det er godt, hvis man kan lægge op til elevindlæg, der f.eks. begynder sådan:

- Det første jeg tænkte på, da jeg hørte det, var, ...
- Det værste ved det, der er sket, er...
- Jeg er mest ked af det, når jeg tænker på ...

eller hvis eleverne kan fortælle, hvordan de reagerede på meddelelsen om dødsfaldet, og hvad det rent konkret er, der gør dem bange, vrede og kede af det. Det virker fremmende på en sådan runde, hvis læreren i evt. spørgsmål benytter tilsvarende konkrete formuleringer, hvorimod det virker hæmmende, hvis man f.eks. spørger bredt/abstrakt: Hvad følte du, da... eller lignende.

Når man er kommet igennem runden med tanker og reaktioner, er det en god idé, hvis læreren understreger de fælles træk, der er i elevernes historier. Samtidig skal man påpege, at det er helt normalt, at mennesker oplever og reagerer forskelligt, og forberede eleverne på, at de kan reagere anderledes i senere faser. Det er vigtigt at få sat ord på sin angst eller vrede eller på de problemer, man har med sit forhold til den døde (selvbebrejdelser over det, man gjorde eller ikke fik gjort).

Det er godt at give eleverne råd om, hvordan de kan bearbejde deres egen sorg, f.eks. ved at:

- Tale med forældre, søskende og kammerater om det, der er sket, og den, der er død.
- Deltage i begravelsen og senere besøge gravstedet.
- Besøge den dødes familie og tale om den døde, se billeder m.m.
- Skrive dagbog, breve, digte osv.
- Diskutere, hvordan man kan tale med søskende, kæresten etc. til den døde.

Inden samtalen i gruppen slutter, kan man f.eks. drøfte holdets rolle ved begravelsen (blomster, transport, påklædning). Man kan også tage stilling til, om man skal lave en fælles hilsen til den dødes familie, eller om nogen skal tage på besøg på holdets vegne.

Det vil være godt, hvis lærerne lægger op til flere samtaler på et senere tidspunkt. (Erfaringen viser, at der kan være behov for at bearbejde et elevdødsfald på et hold igen flere måneder efter.) Det er også en god idé at efterlyse spørgsmål, kommentarer og reaktioner på selve samtalen, inden man slutter.

8. Etablering af telefonkæde

Ved elevers dødsfald:

- Skoleleder kontakter elevens lærere og vejleder, så snart denne får besked om dødsfaldet. Direktør og skoleleder på den anden skole orienteres pr. telefon. Resten af medarbejderstaben informeres til næstkommende morgenmøde.
- Hvis en medarbejder hører om et dødsfald blandt elever, så kontaktes skoleleder.

Ved medarbejders dødsfald:

Skoleleder/direktør kontakter – altid pr. telefon:

- Den øvrige ledelse.
- En medarbejder fra hvert af skolens læringsfællesskaber. Disse udvalgte medarbejdere bliver ansvarlige for, at de øvrige medlemmer bliver kontaktet telefonisk.

OBS! Hvis en medarbejder ikke kan kontaktes telefonisk, så lægges enten en besked på telefonsvarer eller der sendes en sms med en besked om, at man har prøvet at komme i kontakt med vedkommende og at han / hun meget gerne må ringe tilbage. **Meddelelse om dødsfald gives aldrig skriftligt.**

Omsorgsplan i forbindelse med øvrige dødsfald, selvmordsforsøg og livstruende sygdom.

1. Når en elev mister forældre eller søskende.

Når det kommer til skolens kendskab, at en elev har mistet sin far eller mor, en søster eller en bror, aftaler skoleleder/uddannelsesleder evt. med familien, hvorledes elevens kammerater orienteres om dødsfaldet. Der kan her forekomme ganske stærke reaktioner blandt kammeraterne, især hvis dødsfaldet skyldes pludselig sygdom eller en ulykke. Den lærer, der er på holdet, når skoleleder kommer med en sådan besked, afbryder derfor undervisningen og giver rum for de allerførste reaktioner og den første krisebehandling, også selv om graden af berørthed blandt eleverne vil være meget mere spredt, end hvis det var en elev på holdet, der var død. Skulle enkelte elever være ude af stand til at vende tilbage til dagens undervisning, får de fri. Se i øvrigt ovenfor om samtaleemner.

2. Forhold, der kræver særlig indsats.

Et kapitel helt for sig selv, hvor det kan være nødvendigt at iværksætte særlige krisehjælpsforanstaltninger, er selvmordsforsøg, dødsfald, der skyldes selvmord eller en forbrydelse, eller tilfælde, hvor flere elever omkommer samtidig i trafikken. I sådanne situationer etableres et samarbejde mellem skolen, Midtbypsikologerne, de berørte familier, politiet, Falck, sygehuset og den eller de præster, der er involveret.

3. Hvis en af skolens medarbejdere dør.

I tilfælde af dødsfald blandt skolens medarbejdere vil skolens ydre handlingsmønster være helt det samme, som når det drejer sig om dødsfald blandt eleverne. Det vil føles naturligt, at lærerne, i de første timer, efter at dødsfaldet er blevet kendt, i et vist omfang taler med eleverne om det, der er sket, om den, der er død, og evt. om, hvordan eleverne skal agere i forbindelse med begravelsen.

Ledelsen er opmærksom på, at der kan være kolleger til den afdøde, som ikke kan gennemføre deres undervisning umiddelbart efter, at dødsfaldet er blevet kendt.

Ligeledes skal man være opmærksom på, at hvis afdøde har børn på skolen, skal der tages hånd om disse, ligesom dødsfaldet kan påvirke deres hold mere end andre.

Også her aflægger skoleleder og/eller direktør besøg hos den afdødes familie, medbringende en buket, ligesom der sendes en officiel båretasket.

4. Ved livstruende sygdom.

Når en af skolens elever rammes af en livstruende sygdom, udnævner skoleleder holdets vejleder og kontaktlærer til nøglepersoner. Disse personer har til opgave at følge eleven og give relevant information til skolens øvrige medarbejderstab og holdets elever efter elevens og familiens ønsker.

